

Una col·lecció de dibuixos d'esglésies de la Conca de Barberà, l'Alt i Baix Camp, i les Garrigues, obra de l'impressor montblanquí Ramon Requesens Queralt (1974)

Josep M. Carreras Vives. jopmcavi@gmail.com

RESUM

Es presenten dotze reproduccions en dibuix pluma realitzats per l'impressor i artista montblanquí Ramon Requesens Queralt, encàrrec d'un sucursal bancària de la Vila de Montblanc per felicitar les festes nadalenques de l'any 1974 als seus clients de diferents poblacions.

S'hi recullen les façanes de les esglésies parroquials dels pobles designats pel client que formulà l'encàrrec.

RESUMEN

Se presentan doce reproducciones en dibujo pluma realizados por el impresor y artista montblanquense Ramon Requesens Queralt, encargo de una sucursal bancaria de Montblanc, para felicitar las fiestas navideñas del año 1974 a sus clientes de diferentes poblaciones.

La colección plasma las fachadas de las iglesias parroquiales de los pueblos designados por cliente que formuló el encargo.

ABSTRACT

Presented twelve reproductions pen drawing made by the printer and artist Ramon Requesens Queralt, commissioned a bank branch in the town of Montblanc to congratulate Christmas 1974 to its customers different populations.

It contains the facades of the parish churches of the people appointed by the client to establish the commission.

.....

Josep M. Carreras Vives (Montblanc, 1950) Ha cursat estudis universitaris de Ciències de la Informació i de Dret i laboralment ha dedicat una part considerable de la seva vida a l'ofici d'impressor. Fundador de la revista montblanquina Espitllera. És secretari de l'Associació Amics Martínez Lozano, Secretari del Museu Arxiu de Montblanc i Comarca i membre d'altres entitats de caràcter social i cultural.

Una col·lecció de dibuixos d'esglésies de la Conca de Barberà, l'Alt i Baix Camp, i les Garrigues, obra de l'impressor montblanquí Ramon Requesens Queralt (1974)

Josep M. Carreras Vives. *jopmcavi@gmail.com

Paraules clau: *Banco Español de Crédito*. Nadales. Ramon Requesens Queralt. Dibuix

Introducció

L'any 1974, Montblanc, en ésser la capital de la Conca de Barberà, exercia per aquest fet el modest paper de capital polític-administrativa, esdevenint referència i centre d'acció per a molts pobles de la comarca, ultra d'altres poblacions que depassaven l'espai estrictament geogràfic-administratiu que li corresponia. Aquesta circumstància li aportava una notable activitat d'administració pública i privada, actualment més migrada: Jutjat, oficines de Fecsa, una estació de ferrocarril més activa, més freqüència de transport públic per carretera, una dinàmica Cooperativa de Viticultors, etc. Tot plegat, feia que s'observés un cert dinamisme en el sector financer representat per diverses sucursals bancàries, que, a més a més, suposaven una aportació laboral que ben bé podríem situar al voltant de la cinquantena d'empleats en el sector.

La distribució «bancària» es configurava amb les Caixes d'Estalvi (Caixa de Pensions, Caixa de Tarragona i Caixa Rural) i tres sucursals bancàries: el Banc de Valls (1920-1979, absorbit pel Banco Hispano Americano)¹ el Banc Central (1953 -1991, que es fusionà amb el Banco Hispano Americano)² i el Banco Español de Crédito, que s'havia radicat a Montblanc des de l'any 1930 a rel de l'adquisició del Banco di Roma, amb sucursal establerta a la vila des de l'any 1910³.

La banca privada espanyola, (entengui's la gran banca, no els petits bancs de caràcter local o comarcal, que han satel·litzat dins els diferents marcs legals al llarg de la història) des dels seus inicis, -situats l'any 1856, en el marc de Bienni Progressista- podem considerar-la com un sector empresarial *sui generis* dintre del panorama econòmic de l'Estat, sovint dissociat de l'entorn econòmic i productiu al que havia d'haver servit financerament, i gairebé sempre actuant de forma diferenciada de com ho han fet les grans banques de l'entorn geopolític i econòmic del què ha format part internacionalment.

En aquest segle i mig de banca «moderna» aquesta activitat ha tingut dos eixos de

desenvolupament singulars, per un cantó el seu aspecte oligàrquic a redós d'una classe política i aristocràtica que ha teixit unes estructures legals per facilitar-li la implantació controlada i l'enriquiment personal o familiar; i, per l'altra, la radicació geogràfica centrada en la capital estatal si bé en determinades èpoques també en trobem representacions importants al nord de la península, però al servei de l'autarquia dominant del país, i que a la llarga han efectuat un desplaçament cap a Madrid, on, de forma efectiva, sempre s'han mantingut.

El règim franquista no fou alié a aquesta aliança tàcita entre banca i poder i a canvi d'una utilització gens encoberta del sector, li permeté continuar amb el seu paper cautelós adreçat a no arriscar en projectes i empreses i a mantenir el seu característic tancament en si mateixa i en un entorn reduït i monolític.

A l'època tardofranquista, els actors més destacats del capitalisme financer s'immergiren en un posicionament «aperturista» davant l'espectativa de la deriva político econòmica d'un règim del què tothom en presentia les acaballes. Foren els anys d'implantació de noves entitats, amb especialitzacions diferenciades (de negocis, industrials, comercials) i amb la creació de noves sucursals i una cursa de captació de capitals que posà a l'esfera visual aquelles entitats que s'havien caracteritzat per una mena de discreció i distanciament que ratllava l'obscurantisme del diner. Amb aquesta presència i nova política bancària s'orientaren campanyes publicitàries persistents, directes i novedoses, amb presència en molts pols de la societat, donant suport a iniciatives de caràcter cultural, associatiu o festiu, com mai s'havia vist. L'important era la captació imparable d'impositors.

Una acció novedosa

A conseqüència d'aquesta nova política de *marketing* i aproximació al possible impositor, i a la iniciativa del director de la sucursal del *Banco Español de Crédito* a Montblanc, Joan Dalmau Sanahuja, fill de la vila, aquest any de 1974 la representació bancària montblanquina encarregà una col·lecció de nades, en les què apareixien dotze façanes i campanars de les esglésies d'alguns pobles on el banc tenia clients. D'aquesta manera, una mica prosàica i potser sense uns objectius artístics o culturals, es posava en valor, almenys per als residents de cada població, un patrimoni que segurament per la seva quotidianeïtat no s'havia reparat suficientment en la seva valua artística.

L'acció consistí en fer un tiratge determinat pel nombre de clients de cada població amb la reproducció en dibuix de la seva església parroquial. La iniciativa tingué continuïtat i un altre any la presència sobre el paper en ocasió de les nades, consistí en la reproducció fotogràfica de les cooperatives agràries, i en una altra ocasió en la reproducció de goigs de caràcter local. Desconeixem si se'n materialitzà alguna més en posteriors anys, si bé ens consta la intenció de reproduir alguns edificis emblemàtics o l'*Sky line* de les poblacions escollides.

L'encàrrec de la impressió fou formulat a la Impremta Requesens de Montblanc que, a la vegada tindria cura d'executar els respectius originals per ésser reproduïts tipogràficament. D'aquesta tasca artística en tingué cura el propietari de la impremta, en Ramon Requesens Queralt, reconegut dibuixant i persona molt sensible al patrimoni artístic de la comarca. Requesens, es desplaçà als diferents pobles i captà les façanes al natural, prescindint de captacions fotogràfiques.

La col·lecció

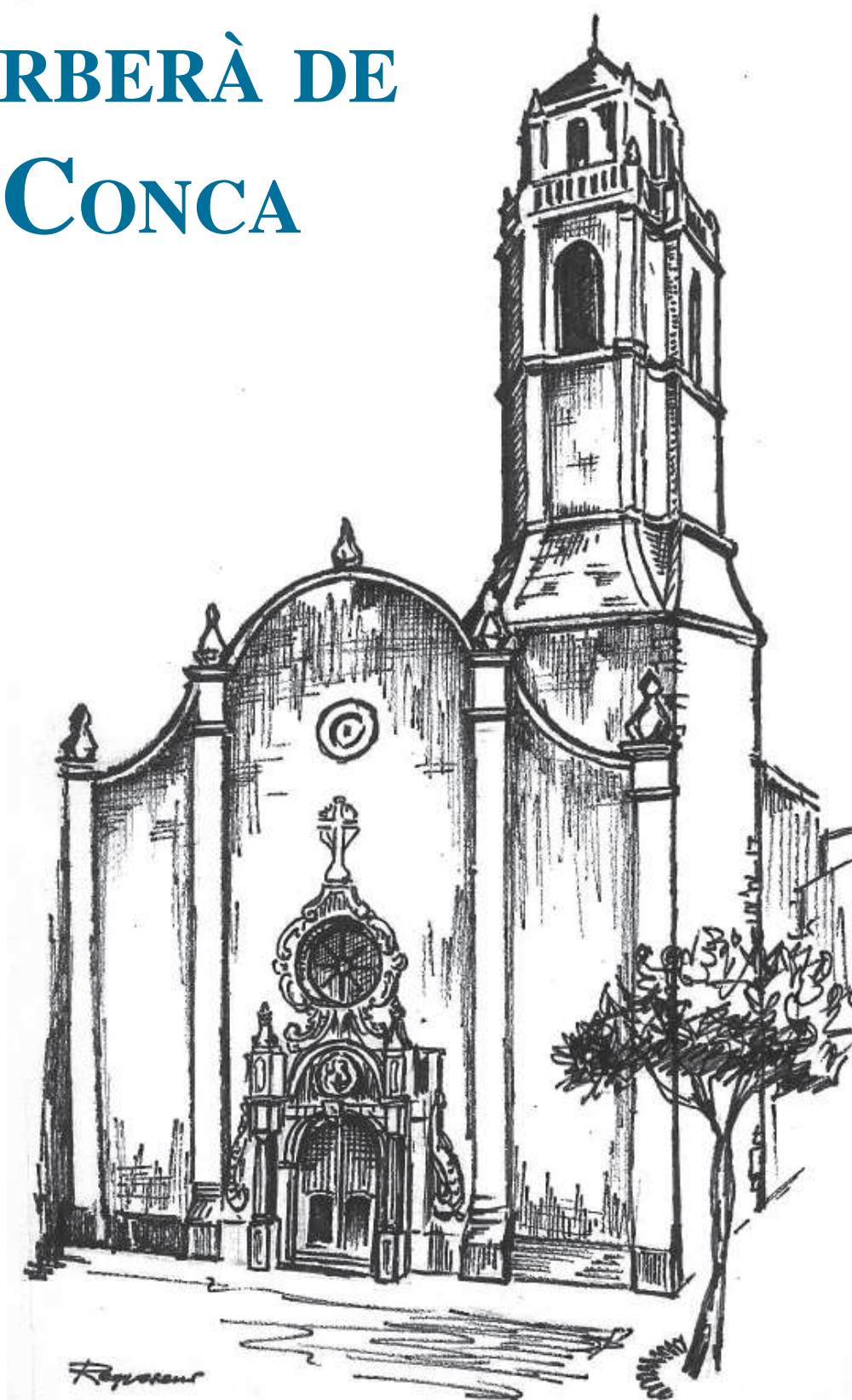
Com veurem seguidament, aquesta col·lecció consta de dotze il·lustracions, corresponents a les esglésies dels següents pobles: Barberà de la Conca, Blancafort, Rocafort de Queralt, Sarral, Solivella, Vallclara, Vilanova de Prades, Vilaverd, Vimbodí (Conca de Barberà), L'Albi (Les Garrigues) La Riba (Alt Camp), Prades (Baix Camp).

L'artista ho plasmà sobre paper Canson, en tamany foli (22,5 x 32,5) i utilitzà la plumilla amb tinta xinesa negra. L'execució dels dibuixos no s'estén en floritures i, més que el detall i el preciosisme cerca la captació i la identificació ràpida, ressaltant les traces més destacades de cada obra, aquells trets que fan que cadascuna de les façanes o campanars constitueixi una visió inconfusible i que a través dels anys els homes i les dones de cada indret n'han fet una de les visions més interioritzades.

Aquests originals foren impressos emprant la tipografia clàssica, o sigui amb la utilització dels respectius clixés pluma constituïts pels mateixos dibuixos originals, a l'inrevés, sobre una planxa de metall, tractada amb galvanotènia, tècnica química que provoca un buidatge i que només deixa en relleu allò que es reproduirà. Els clixés foren impressos en una màquina Minerva Heidelberg T d'aspes, i s'utilitzà una cartulina de color crema.

El resultat final fou per a cada reproducció un imprès de 4 pàgines, a la primera de les quals hi figurava el dibuix, a la segona s'hi insertà una breu descripció històrico-artística de cada monument, a la pàgina tres, per a tots els impressos igual, hi trobem la felicitació de l'entitat bancària, quedant a la darrera pàgina el logo que en aquell moment la distingia. La nadala feia unes mides de 21 x 14 cm.

BARBERÀ DE LA CONCA

Temple parroquial dedicat Santa Maria, construït entre 1792 i 1796, d'estil barroc, sota traça d'Andreu Bosch i l'execució dels mestres de cases Francesc Tomàs de Montblanc i Magí Veciana de Sarraí

BLANCAFORT

Església de Santa Magdalena de Blancafort que data de finals del segle XVIII. Al centre de la façana hi destaca una fornícula amb la imatge de la titular de l'església.

L'ALBI

L'església parroquial de l'Albi està dedicada a l'Assumpció de la Mare de Déu. Es tracta d'un edifici del segle XVIII, començat a construir l'any 1744 i acabat el 1751.

LA RIBA

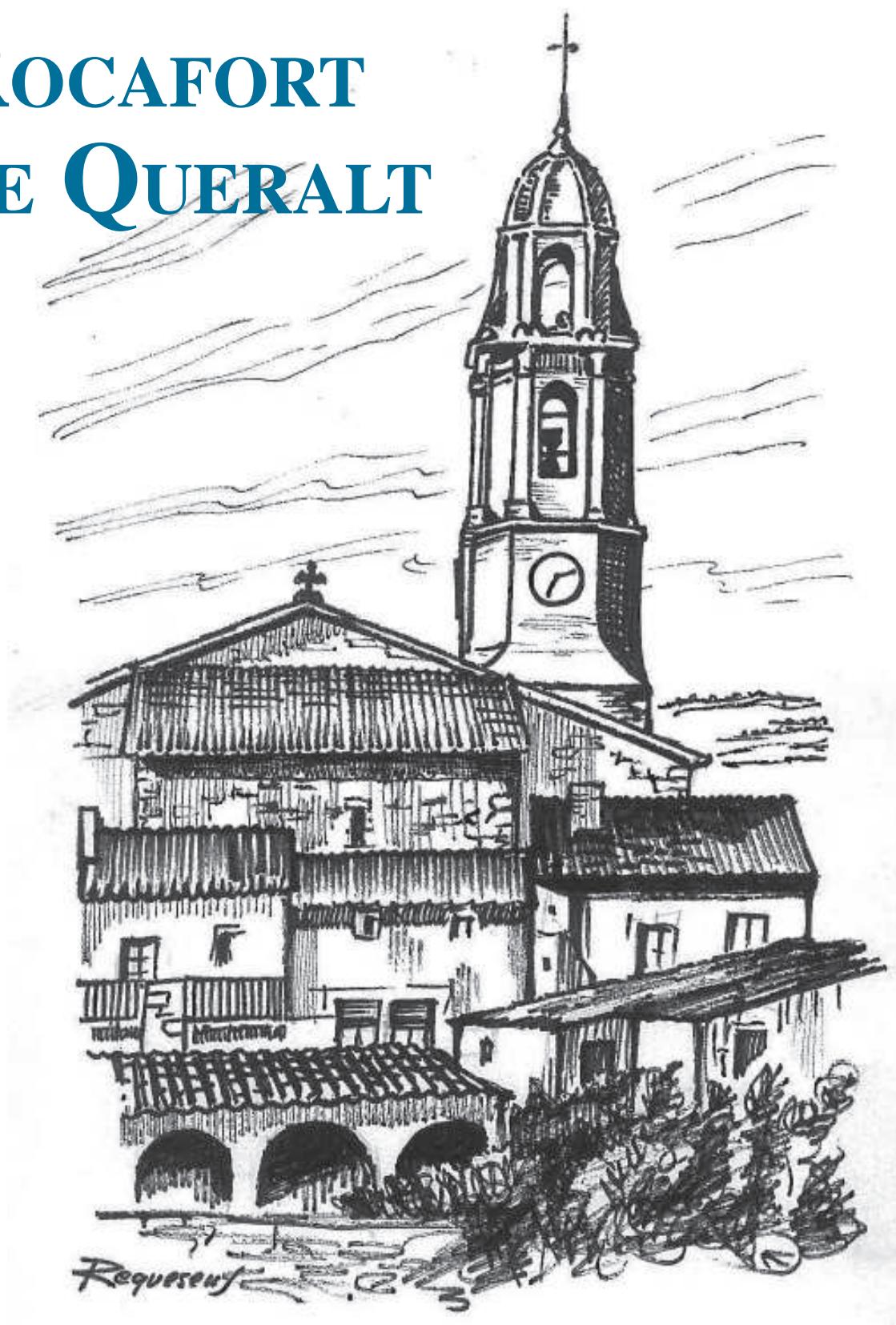
L'església parroquial, situada al nucli central, i dedicada a Sant Nicolau, fou construïda entre els anys 1764 i 1770.

PRADES

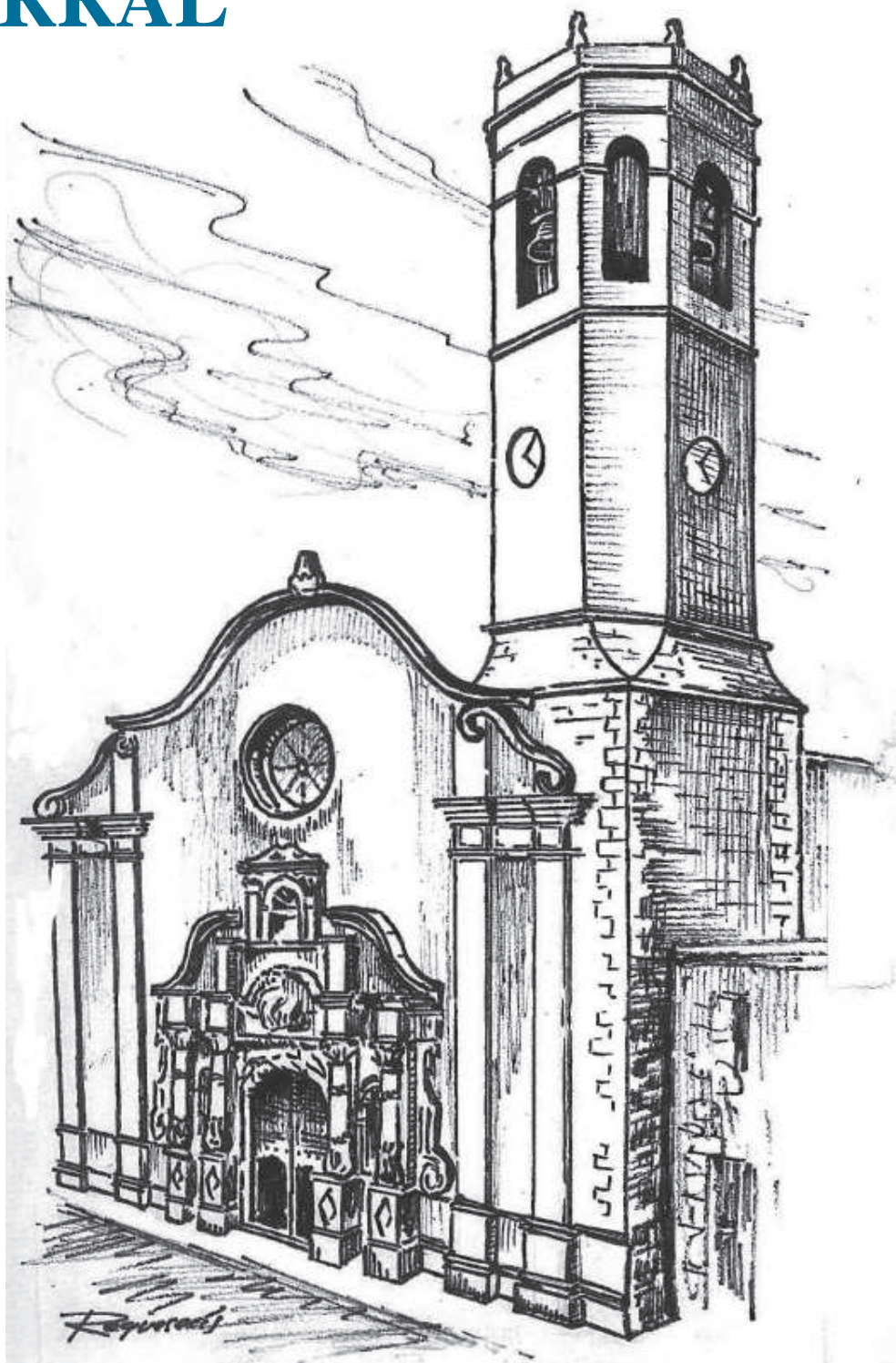
El temple parroquial està dedicat a Santa Maria. És d'estil gòtic i de nau única. La façana principal té diversos elements renaixentistes. Davant d'una de les portes laterals es troba una antiga creu de terme del segle XIII.

ROCAFORT DE QUERALT

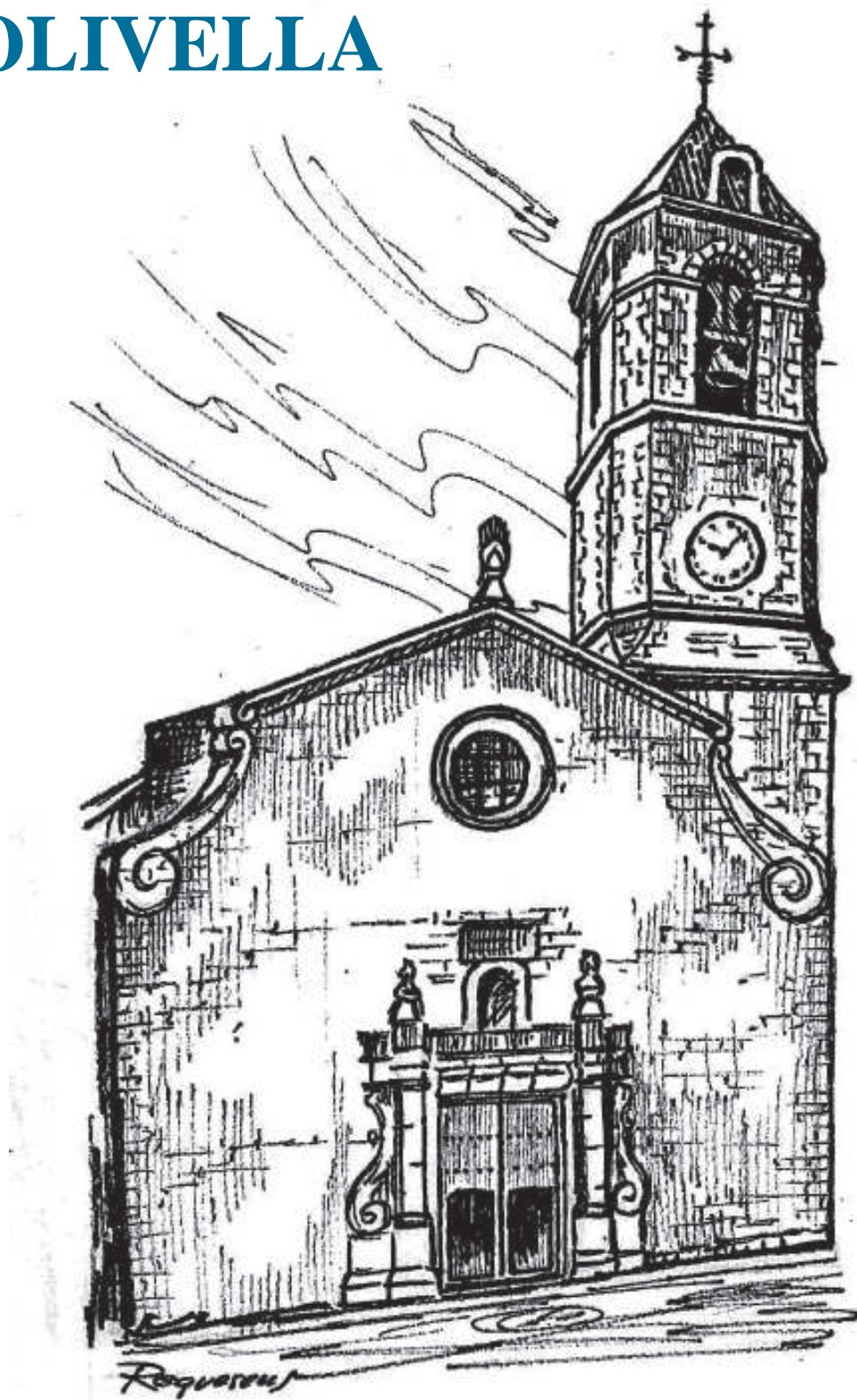
Església dedicada a Sant Salvador i construïda durant la darrera dècada del segle XVIII. Donada la perspectiva d'aquest dibuix, destaquem l'estructura del campanar, compost per tres parts molt diferenciades.

SARRAL

Sota l'advocació de Santa Maria, el temple actual fou construït entre 1750-1757, si bé fou destruït per un incendi l'any 1801, essent reconstruït durant els anys 1802 i 1807.

SOLIVELLA

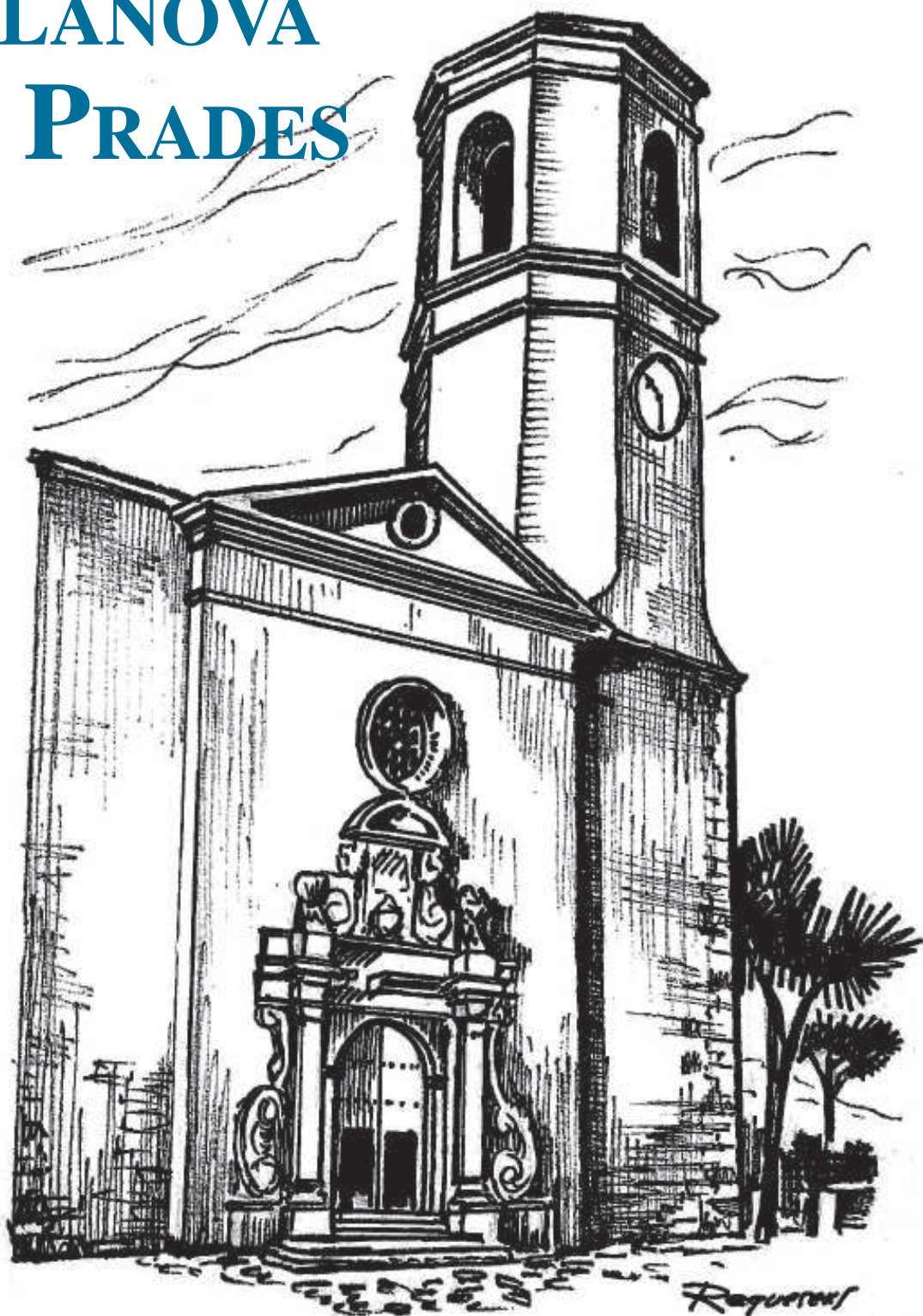
L'Assumpció de Maria detenta la titularitat de l'església parroquial de Solivella, amb una façana de l'any 1777, on hi destaca una fornícula de considerables dimensions, que actualment no conté cap imatge

VALLCLARA

L'església parroquial de Vallclara té com a titular a Sant Joan Baptista i és d'estil barroc, construïda a inicis del segle XIX

VILANOVA DE PRADES

El temple parroquial de Vilanova es començà l'any 1773, i deu anys després s'acabava el campanar. Per les seves dimensions ha estat anomenat per alguns autors com a «Catedral de la muntanya»

VILAVERD

Aquesta església parroquial està sota l'advocació de Sant Martí, i es tracta d'una contrucció que conserva elements del segle XII, com és ara l'arc de mig punt adovellat en el portal d'accés al temple.

VIMBODÍ

Es tracta d'un temple d'inspiració cistercenca, degut a la vinculació i proximitat de Vimbodí amb el cenobi populetà. Aquesta església parroquial està dedicada a Sant Salvador i fou edificada entre les darreries del s. XV i inicis del XVI. Artísticament té influències dels models bearnesos

Bibliografia

Pilar Musalas Rodón, «El Banc de Valls 1881-1979, esborrany històric amb records i comentaris personals», *Quaderns de Vilaniu*, (Valls), 45 (2004), p. 207-210.

Joan Fuguet i Carme Plaza, (coord.), *Història de la Conca de Barberà. Història de l'art*. Valls, 2008

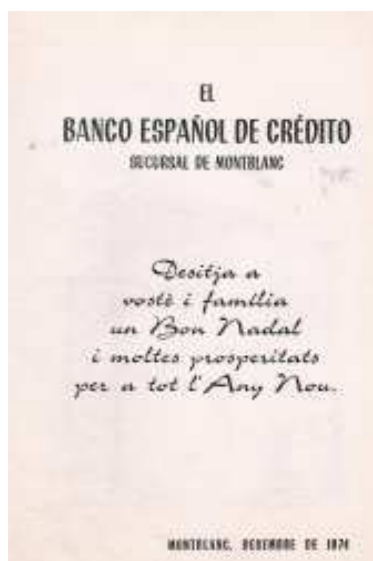
Notes

- 1.- Informació oral facilitada pel Sr. Francesc Badia i Batalla.
- 2.- Informació oral facilitada pel Sr. Ramon Gómez Molas
- 3.- Notes inèdites de Joan Miquel Sanfeliu de Miguel

Addenda gràfica

*Lletra de canvi de l'agència del Banco di Roma a Montblanc, corresponent a l'any 1911.
(Arxiu Joan M. Sanfeliu)*

Imprès acabat d'una de les reproduccions (Arxiu Ramon Requesens Queralt)